

teljes amerikai oktatási rendszerre általánosíthatók.³³ Az Egyesült Államok déli és északi övezetének felsőoktatása közt jelenleg is szignifikáns statisztikai eltéréseket tapasztal a két szerző a fehér/néger hallgatói összetétel és a tanulmányi teljesítmény összefüggésének szorosságában. Elemzi az „ön-kiválasztásnak”, mint a néger szubkultúrából a túlnyomóan, hagyományosan „fehér” egyetemekre kerülő személyek szelekciós mechanizmusának relatív hatását, amely csak a déli egyetemeken jelentős.

*John J. Pietrofesa és Diana W. Pietrofesa*³⁴ közleményében viszont a nemi eltérésekkel kapcsolatos attitűdöket hozza összefüggésbe a teljes iskolarendszerrel, ezen belül a szexuális neveléssel. Az oktatás által hirdetett és a tömegkommunikációs eszközök által terjesztett értékrendszerek konfliktusának feloldási módjait általánosan elemzik és érveket vonultatnak fel az ún. „érték-megvilágítási” (values clarification) tanítási stratégiák mellett.

Habermann M. Gusztáv

AZ EURÓPAI TANÁRKÉPZÉS KOMPARATÍV VIZSGÁLATA AZ ISKOLAI INNOVÁCIÓ SZEMSZÖGÉBŐL

– Svájc, Neuchâtel: 1981. szept. 7–11. –

Nagy jelentőségű nemzetközi kongresszust rendezett Svájcban, Neuchâtelben 1981. szeptember 7–11. között az *Association for Teacher Education in Europa*, – közismert rövidítéssel az ATEE nevű szervezet. Ez a Brüsszelben székelő, de konferenciáit Európa más-más országaiban tartó egyesület az utóbbi időben a szocialista országok tanárképzési szakemberei számára is figyelemre méltó témaköröket tűz tanácskozásainak napirendjére. A magyar neveléstudomány számára a svájci kongresszus jelentőségét növeli az európai tanárképzés aktuális kérdéseinek az iskolai innováció szemszögéből történt komparatív elemzése. Különösen tanulságos számunkra a pedagógiai komparatistikának az a széles körű alkalmazása, mely javarészen ugyan polgári szemléletet tükrözött, de a tanárképzés egyes kérdéseinek összehasonlító vizsgálatában a fejlődés, a továbbfejlesztés szükségszerűségéből, mégpedig az iskolai innováció világszerte jelentkező, a tanárképzést közvetlenül érintő, progresszív tendenciájából indult ki. Az ATEE a neuchâтели kongresszus fő témáját így határozta meg: „Kölcsönhatások a tanárképzés és az iskolai innováció között.”

³³ *Crain, Robert L., Mahard, Rita E.*: School Racial Composition and Black College Attendance and Achievement Test Performance. (Az iskolák faji összetétele, a négerek egyetemi hallgatói aránya és a teljesítmény-tesztekben nyújtott színvonal.) *Sociology of Education*, 1978 (51), no. 2., 81–101. pp.

³⁴ *Pietrofesa, John J., Pietrofesa, Diana W.*: Human Sexuality in Schools. (Az emberi szexualitás az iskolákban.) *Journal of Research and Development in Education*, 1976 (10), 5–12. pp.

Az a Felhívás, melyet az ATEE még 1980-ban küldött meg az érdekelt szakembereknek, azt a kérdést tette fel, hogy „... vajon a jelenlegi tanárképzés figyelembe veszi-e az iskolai innovációt vagy a véletlenre bízta azt?”¹ Ez a kérdésfeltevés a Felhívásban a szakemberek körében Európa-szerte széles körű visszhangot keltett és fokozta az érdeklődést mind az elméleti kutatásokban, mind pedig a gyakorlati képzésben érdekelttek között; azokban a tanárképzési rendszerekben is, ahol az iskolai innováció egész problematikája még egyáltalán nem vagy csak alig jelentkezik az oktatásügyben, és ezzel együtt a pedagógiai irodalomban. Növelte az érdeklődést az ATEE Felhívásának egy másik kérdésfeltevése, az nevezetesen, hogy „... a tanárképzés innovációja az iskola megújulásával egy időben vagy csak azt követően megy végbe?”² Ez a kérdés az egész innovációs problematikát még inkább közelebb hozta a különböző tanárképzési rendszerek mindennapi gondjaihoz, és természetesen felvetette a pedagógusképzés nemzeti modelljeinek, azok egész strukturális, tartalmi és metodikai megújításának, továbbfejlesztésének a szükségességét. Ezen túlmenően a Felhívás a tanárképzés számos problémáját jelöli meg, lehetővé téve a résztvevőknek, hogy – a kollektív témákon túl – egyéni kutatási eredményeikről is beszámolhassanak.

A kongresszus fő témáját az ATEE Tudományos Bizottságának elnöke, *Claude Merazzi* olasz professzor terjesztette elő a szeptember 7-i plenáris ülésen. A kongresszust megnyitó *Rhys Gwyn* angol professzornak a téma európai jelentőségét kiemelő expozéja után, *Merazzi* előadása több olyan kérdéssel foglalkozott, melyek jó alapot szolgáltattak a szekciók, illetőleg a munkacsoportok vitáihoz, eszmecseréhez.

A tudományos bizottság elnökének bevezető előadása előtérbe helyezte a *tanárképzés és az iskolai innováció közötti kölcsönös kapcsolat és összefüggés fontosságát*, mely a pedagógusképző intézményeknek ma világszerte az egyik legaktuálisabb kérdése; majd rámutatott azoknak a tényezőkre a jelentőségére, melyek a *tanárképzés és az iskolai innováció kölcsönhatásának módszereit megszabják*:

a) mindenekelőtt a tanári hivatásból eredő *innovációs készség* és az iskola megújítását szolgáló *stratégia* kölcsönhatásának a szabályozása; b) a fejlesztés jövőbeni tendenciájának egy meghatározott *alapképzésre* épülő szisztémája; c) az iskolában kibontakozó innovációs folyamat és a tanárképzésben jelentkező megújulási törekvések találkoztatásának stratégiája.

A továbbiakban a fő téma előadója a *tanárképzési alapkutatások szükségességét hangoztatta*, különös tekintettel az egyes iskolatípusok innovációjának a karakterére. Ez azonban felveti az egész pedagógusképzéssel összefüggő alapkutatásoknak az innováció szemszögéből történő módosítását, átalakítását, mert az eddigi kutatások jelentős részében a hagyományos oktatási és nevelési folyamatot vizsgálták. A pedagógiai kutatások segítsék elő, hogy a tanárképző intézmény legyen tisztába a *jövő*

¹ Interaktionen zwischen Lehrerbildung und Schulinnovation. Konferenzbroschüre. Red.: Jacques A. Tschoumi. Neuchâtel, 1981. 12. p.

² Interaktionen zwischen Lehrerbildung und Schulinnovation. I. m. U. o.

iskolamodelljével, az iskolai oktatásnak várható távlati alakulásával; A tanárképzésnek ismernie kellene azokat a *kulturális változásokat*, amelyek a társadalomban a jövőben be fognak következni, – a munkanapok kulturális életében éppúgy mint a szabadidők művelődési lehetőségében; *A pedagógusképzés modelljei* minden fokozaton fontolják meg az iskolamodellék innovációs folyamatának a tantervekben, az oktatási programokban, a tankönyvekben és a módszerek technikáiban történő figyelembevételét.³

Az ATEE Tudományos Bizottságának elnöke, Merazzi előadásában nagymértékben támaszkodott arra a 43 tanulmányra, illetőleg ezek téziseire, amelyeket a kongresszus résztvevői Európa különböző országaiból előzetesen a neuchâтели Előkészítő Bizottsághoz eljuttattak. Az előre beküldött tézisek alapján alakította ki a tudományos bizottság a szekciókat és a munkacsoportokat. A tézisek megosztása európai viszonylatban nagyon érdekes képet mutat: Német Szövetségi Köztársaság 1, Belgium 3, Egyiptom 2, Spanyolország 1, Franciaország 5, Nagy-Britannia 4, Magyarország 2, Itália 1, Hollandia 6, Lengyelország 2, Portugália 1, Románia 1, Svájc 13, Csehszlovákia 1. Hazánkból *Arató Ferenc* és e sorok írója küldött előzetes téziseket az ATEE-nak, amelyeket a neuchâтели szervező bizottság a Kongresszus gyűjteményes kiadványában a többi tézissel együtt megjelentetett. Ezek a tézisek szolgálták alapul a tudományos bizottságnak a szekciók, illetőleg a munkacsoportok programtervének a kialakításához. Mielőtt azonban ennek részletkérdéseiről szólnánk, érdemes szemügyre venni a Kongresszus plenáris ülésének néhány előadását.

2.

A Claude Merazzi által előterjesztett főtémához kapcsolódó vagy azzal érintkező, a tanárképzés és az iskolai innováció kölcsönhatásával valamiképpen foglalkozó tudományos előadások egy része ugyancsak nagy érdeklődést keltett a Kongresszuson, és befolyásolta a munkacsoportok vitáit, eszmecseréit. Ebben a vonatkozásban kiemelkedő jelentősége volt *Louis Legrand* francia professzornak, a párizsi INRP tudományos igazgatójának „Pedagógiai kísérletek és permanens tanárképzés” c. előadása, mely egy olyan *nevelői modell kutatásáról* számolt be, ahol a képzés hagyományos struktúrájának kereteit maximálisan kihasználva, a jelölteket (tanítókat, tanárokat) „kreatív tevékenységre” készítik fel. A kreatív tevékenységre történő felkészítése a tanító- és tanárjelölteknek azonban csak akkor jár kellő eredménnyel, ha az oktatási folyamatban uralkodó alá- és fölérendeltség, tanár–diák viszony munkatársi, partneri szituációvá alakul át. Ebben a szituációban – a kísérlet eredményei szerint – a kreatív tevékenységhez szokott tanító- és tanárjelölt el fog jutni az önállóan cselekvő, kutató pedagógus karakterének a teljes kibontakozásához. Ez a képzési cél az iskolai megújulásnak egyik alapvető feltétele, a permanens tanárképzésnek pedig kutatási tevékenység-modellt állító pedagógiai programja.⁴

³ *Claude Merazzi*: Beiträge der Teilnehmer vorwort. Interacionen ... I. m. 51–56. pp.

⁴ *Louis Legrand*: Experimentation pedagogique et formation permanente des maitres. Interacionen ... I. m. 38–46. pp.

A plenáris ülésnek egy másik, számunkra igen figyelemre méltó előadását *Michael Huberman* svájci professzor, a genfi egyetem pedagógia tanára tartotta. Előadásának címe: „A tanárképzés szerepe a nevelési módszerek megjavításában: egy visszacsatolás modellje.” Huberman professzor előadásának bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a nevelési rendszerek innovációjának témája igen komplex kérdés, melyet csak átfogó módon lehet megközelíteni. A témának intézményi és társadalmi összefüggései egyaránt vannak. Ezért a tanárképzésnek a nevelési módszerek oktatásában figyelemmel kell lennie arra, hogy a társadalom emberének személyisége milyen irányban változik. A tanárképzés kutatásának és gyakorlatának a kölcsönhatása révén – Huberman szerint – a társadalom emberének, megújuló személyiségének az igénye intézményes úton, az *iskolai gyakorlat megfigyelése, tanulmányozása által a képzés folyamata számára visszacsatolható*. Ennek illusztrálására bemutatott három olyan modellt, amelyek a személyiség megjelenését a szociális antropológiától kezdve egészen a pedagógiai-szociológiáig követik, miközben az iskolarendszer innovációjában ezek a modellek is megújulnak, azaz rugalmasan alkalmazkodnak az iskolával szemben támasztott helyi körülményekhez. A tanárképzés legfőbb szerepe itt abban van, hogy ismerje és alkalmazza a nevelési rendszer megújulásának „országos térképét”, mely a társadalmi személyiség nevelésére vállalkozó jelöltek felkészíti jövőbeni innovációs feladataik elvégzésére.⁵

A Kongresszus plenáris ülésének említésre méltó előadása volt még *Walo Hutmacher*-nek, a Svájci Szociológiai Társaság elnökének „Miért az innováció?” c. vita-bevezetője. Ő az iskola innovációját a *szociológia szempontjából* közelítette meg. Azt fejtegette, hogy a társadalom emberének tudata – a környezet megváltozása ellenére – hagyományos, régimódi gondolkodást tükröz. Az innovációnak ezért a tradicionális eszmékkal szemben, az *új vagy megújuló ideákat* kell az ember tudatában meghonosítania. Felfogása szerint az innováció szociális jelenség, melynek az oktatásban, a nevelésben csak egyik megnyilvánulását tapasztaljuk. Ezért Hutmacher az innovációnak az oktatásban és a nevelésben is szélesebb, az iskolai kereteket túllépő értelmezését adja. A szociológiai aspektus megkívánja, hogy: 1. tisztázni kell az innováció *célját és értelmét*; 2. feltárni az innovációra törekvő mozgóerők szociális rugóit; 3. felvilágosítani az embert, hogy személyileg érdekelt az *innováció lényegének* tudatos vállalásában. Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy az innovációval foglalkozó szociológiai kutatások figyelembe veszik *más tudományágak* eredményeit is. Itt most azonban a szociológiának arra kell válaszolnia az innovációval kapcsolatosan, hogy *az iskola környezetében milyen változások vannak folyamatban?*⁶

3.

A Kongresszusnak 6 szekciójában és szekciónként 2–3 *munkacsoportban* hangzottak el a korreferátumok, továbbá itt került sor az érdemi vitákra, eszmecserékre. Mindegyik szekció önálló témakört alkotott. A következő témakörök szerint: „A.

⁵*Michael Huberman*: Le rôle de la specialisation des enseignantes l'amélioration de la pratique: un modèle de raison. Interactionen ... I. m. 23–37. pp.

⁶*Walo Hutmacher*: Pourquoi l'innovation? Interactionen ... I. m. 7–49. pp.

Tanárképzés: modellek, tapasztalatok és innovációk”; „B. Tanárképzés: a differenciáció intézeti vonatkozásai és a didaktikai modellek”; „C. Kölcsönhatások a tanárképzés és az iskolai innovációk között: az innovációk lényegének és megvalósulásának elméleti–gyakorlati vonatkozásai”; „D. Adottságok vagy hiányok: a tanárképzés pedagógiai modelljének és a pedagógushivatás gyakorlásának összhangja”; „E. A tanár innovációs készsége”; „F. Pedagógustovábbképzés és az iskolai innováció”. Ezenkívül egy ún. „Szabadon választott témák”-ból álló szekciót is létrehozott a Kongresszus Tudományos Bizottsága, melyben a legkülönbözőbb témájú korreferátumok hangzottak el: a pedagógusjelöltek kiválasztásától, a technikus tanárok képzésén keresztül, egészen az iskolareform hatékonyságának a vizsgálatáig.

A legnagyobb érdeklődés a korreferátumok iránt azokban a szekciókban és munkacsoportokban mutatkozott, amelyek a főtémával összefüggésben a tanárképzés különböző modelljei és az iskolai innováció közötti kölcsönhatásokat taglalták. Ezek közül az A. szekcióból megemlítjük *Francesca Martin* spanyol tanárnő (Madridi egyetem, Filozófiai Fakultás) korreferátumát, melyet „Praktikus stratégia a szaktanári kölcsönhatások érdekében” címmel tartott, és amelyben kifejtette, hogy a tanterv által biztosított lehetőségeken túl a szaktanároknak az elméleti ismeretek praktikus alkalmazásában közös stratégia szerint célszerű haladni.⁷ A B. szekcióból *Marino Ostini* svájci professzor (Lausannei egyetem) „Előrelátás vagy ráhagyatkozás: a tanárképzés melyik stratégiát válassza?” c. korreferátumában annak a fontos követelménynek adott hangot, hogy az iskolai innováció a tanárképzésben hosszú távon megkívánja az „előrelátást”, a „stratégiát”, a pedagógiai tervezést, – ez a stratégia kiküszöböli a kényelmes ráhagyatkozást a megszokott oktatási metódusokra.⁸ Ebben a szekcióban került sorra *Nikolaj Ivanovics Shkil* szovjet professzornak (Kijev, Gorkij Pedagógiai Főiskola rektorának) „A főiskolai hallgatók kiválasztásának új formái és módszerei az iskolai oktatás jövőbeni fejlesztésének érdekében” c. előadása, mely behatóan tárgyalta az általánosan képző iskolának érvényben levő tantervét, valamint az erre épülő fejlesztési tendenciáknak megfelelő tanítói- és tanárképzési prognosztikát.⁹ A C. szekcióból *Peter Wanzenried* svájci tanár (Zürich, Pedagógiai Szeminárium) „A neveléstudomány képviselői, a tanárképzési szakemberek és a népiskolai tanítók közreműködése a Zürich-i Kanton tanítóképzésének a revíziójánál” c. korreferátumában az alsófokú iskoláknak az 1978-ban megkezdett és jelenleg folyamatban levő oktatási reformmal kapcsolatos erőfeszítéseiről beszélt, mely szerint nagymértékben fokozza az innováció kibontakozását az elmélet és az iskolai gyakorlat folyamatos kölcsönhatása.¹⁰ Ugyanennek a szekciónak egy másik munkacsoportjában került sor *George*

⁷ *Francesca Martin*: Praktische Strategie für die Lehr-Interaction, eine Fallstudie. Interaktionen . . . I. m. 74–75. pp.

⁸ *Marino Ostini*: Vorsehen oder anpassen: Welche Medienstrategie für die Lehrerausbildung? Interaktionen . . . I. m. 120. p.

⁹ *Nikolaj Ivanovics Shkil*: Preparation of Pedagogical Institute Students for using new forms and methods in their future educational work at school. Doc. ATEE Neuchâtel, 1981. 1–8. pp.

¹⁰ *Peter Wanzenried*: Die Zusammenarbeit zwischen Erziehungswissenschaften, Lehrerbildnern und Volksschullehrern bei der „Revision der Lehrerbildung im Kanton Zürich”. Interaktionen . . . I. m. 144–145. pp.

James Carbett angol professzornak (Cambridge, St. Martins College) „Változó kapcsolatok a tanárképzés és az iskolareform között” c. hozzászólására; három kísérleti példával illusztrálta, hogy cambridge-i tanárjelöltek kollégiumi gyakorlataik közben, tesztek segítségével, miként tudnak nevelési célt meghatározni, tanulmányi anyagot programozni és kollégiumi team-munkatervet készíteni.¹¹ A D. szekcióból *Jeannine Bardonnet-Ditte* francia tanárnő (Párizs, Directrice du Centre national de formation EDEN) „Az Állami Oktatási Központ erőfeszítései, az iskola jellegzetességének fejlesztéséért a pedagógiai akadémiákon” c. ismertetésében elmondotta, hogy a jelenlegi francia oktatási reform, mely minden iskolai fokozatot érint, kihatással van a pedagógiai akadémiákra is, ahol az oktatási központ tartalmi, módszertani területen segíti elő a képzés megújítását.¹² Ebből a szekcióból még megemlíthjük *Maria Pietrowicz* lengyel főiskolai tanárnő (Krakkó, Pedagógiai Főiskola) „A lengyelországi biológia-szakos tanárjelöltek képzése és munkastílusa” c. hozzászólását, melyben bemutatta a hallgatók szakmódszertani felkészítését tanítványaik önálló vezetésére, a természettudományos megismerés és ezen belül a biológia gondolkodás terén.¹³ Az F. szekcióból *Vladimir Kraus* csehszlovák főiskolai tanár (Prága, Főiskola) „Minőség és innováció a képzés folyamatában” c. korreferátumában a pedagógusjelöltek sokoldalú szakmai és tudományos információjának fontosságát emelte ki.¹⁴ Ugyancsak ebből a szekcióból említjük még meg *Raymund Huttin* genfi intézeti igazgatónak (Pedagógiai Kutató Intézet) „Az alkalmazott neveléstudományi kutatások a működő pedagógusok szakmai továbbképzésének a szolgálatában” c. előadását, mely a tanítók és a tanárok továbbképzésében azoknak az alkalmazott kutatásoknak a fontosságát állította előtérbe, amelyek az iskola innovációját segítik elő.¹⁵ A szabadon választott témák szekciójából említjük meg *Luis-W. Burgener* svájci professzor (Bern, Pedagógiai Intézet) „Az iskolareformok és a hatékonyság” c. előterjesztését, melyben nemzetközi összehasonlításban vizsgálta az iskolareformok hatékonyságát 15–20 éves fiatalok körében, tíz ország oktatási rendszerének elemzését, nemcsak európai, hanem amerikai iskolakultúrákat is bemutatva.¹⁶

Az előzetesen beküldött tézisek között a B. szekció 1. sz. munkacsoportjában került bemutatásra *Arató Ferenc* kandidátusnak (aki személyesen sajnos nem vehetett részt a kongresszuson) „Die Interaktion von Forschung, Lehrerbildung und Information” c. tanulmánya.¹⁷ Ugyancsak ennek a szekciónak az 1. sz. munkacsoportjában

¹¹ *George James Carbett*: Interaction between teachertraining and innovation at school: 3 case studies. Interaktionen... I. m. 152–153. pp.

¹² *Jeannine Bardonnet-Ditte*: Kurze Darstellung des Beitrag des Staatliches Bildungscentrums for Schulrate (IDEN) und Lehrkräfte an pedagogischen Academien. Interaktionen... I. m. 171–172. pp.

¹³ *Maria Pietrowicz*: Arbeitsstil des Biologielehrers und deren Bildung in Polen. Interaktionen... I. m. 159. p.

¹⁴ *Vladimir Kraus*: Qualität und Innovation im Bildungsprozess. Interaktionen... I. m. 127–128. pp.

¹⁵ *Raymund Huttin*: Die angewandte Forschung der Erziehungswissenschaften im Dienst der Ausbildung der im Beruf stehenden Lehrer. Interaktionen... I. m. 234–235. pp.

¹⁶ *Luis W.-Burgener*: Efficacite et reformes scolaires. Interaktionen... I. m. 251–252. pp.

¹⁷ *Arató, Ferenc*: Die Interaktion von Forschung, Lehrerbildung und Information. Interaktionen... I. m. 118. p.

hangzott el e sorok írójának a korreferátuma „Das Aufnahmesystem in den Universitäten und Lehrerbildung, – vom Standpunkt der Schulinnovation aus betrachtet” címmel.¹⁸

*

Befejezésül meg kell említeni, hogy az ATEE-Neuchâtel Kongresszusát a svájci Szervező Bizottság és annak elnöke *Jacques-A. Tschoumy* intézeti igazgató (Neuchâtel, Institut romand de recherches et de documentation pedagogiques) nagy körültekintéssel készítette elő és kifogástalanul szervezte meg. A plenáris ülések, a szekciókban és azok munkacsoportjaiban elhangzott korreferátumok, viták, eszmecsere széles körű nyilvánossághoz jutottak. A svájci sajtó és az európai hírügynökségek rendszeres tájékoztatást adtak a Kongresszus munkálatairól. A neuchâtel egyetem intézményei, ahol a Kongresszus rendezvényei lezajlottak, a rektori hivattól a tanárszékekig, mindent elkövettek, hogy a közel 300 különböző nemzetiségű résztvevő egy héten keresztül jól érezze magát a tóparti városban. Az ATEE elnöke *Rhys Gwyn* nem véletlenül állapította meg a záróülésen tartott összefoglalójában, hogy „... az európai tanárképzés nemzeti rendszereinek az iskolai innováció szemszögéből lefolytatott komparatív vizsgálata jó szolgálatot tett nemcsak a tudományos kutatóknak és a tanárképző szakembereknek, hanem a különböző iskolakultúrák egyetemes progressiójának is”.

Az elnök a záróülésen azt is bejelentette, hogy az ATEE legközelebbi kongresszusát az angliai Birminghamben tartja.

Bajkó Mátyás

EUROPEAN JOURNAL OF EDUCATION

Ezt az angol nyelvű folyóiratot *Pedagogica Europaea* címmel ismerhettük meg az előző években. Az új formátum és a cím mögött ugyanaz a szerkesztői cél és szándék húzódik meg: az európai oktatási reformok, közoktatáspolitikai fejlemények bemutatása, összegezése, elemzése. Úgy tűnik, a nemzetközi szerkesztő- és szerzőgárda munkája továbbra is biztosítja a széles látókörű, az országhatárokon túlmutató kitekintést az említett témákra.

Az 1980. évi első szám *Az európai felsőoktatás új tendenciái* c. témát járja körül. A folyóirat jellegéből következik, hogy nem elsősorban tartalmi kérdéseket tárgyal, hanem a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján mindenekelőtt a különböző országok (néhány esetben a szocialista országokat is figyelembe véve) felsőoktatási rendszerének jellemzőit igyekszik bemutatni. E jellemzők közül a következőket találták legfontosabb-

¹⁸ *Bajkó Mátyás*: Das Aufnahmesystem in den Universitäten und die Lehrerbildung, – vom Standpunkt der Schulinnovation aus betrachtet. Interaktionen... I. m. 259. p.